

Educació per a la
Convivència

*Aprenem actituds,
valors i normes.*

Antonio Vallés Arándiga

5

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra sols es pot realitzar amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra s'ha d'adreçar a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org)

© del text: Antonio Vallés Arándiga
© d'aquesta edició: Editorial Marfil, S.A.

Disseny coberta: Equip Marfil
Disseny gràfic i maquetació: Equip Marfil

Il·lustracions: Fran Parreño

IMPRES A ESPANYA
PRINTED IN SPAIN

Edita:
Editorial Marfil, S.A.
C/ Sant Eloi, 17
Tel.: 96 552 33 11 • Fax: 96 552 34 96
www.editorialmarfil.com
03804 ALCOI

Fotomecànica, Fotocomposició i Impressió:
Artes Gráficas Alcoy, S.A.U. • Sant Eloi, 17 • 03804 ALCOI

I.S.B.N.: 978-84-268-1473-9
Dipòsit Legal: A-632-2009

Paper

Producte
Ecològic

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES.

Aquest llibre forma part del programa d'**Educació per a la Convivència** en l'etapa educativa de l'Educació Primària. El programa està dirigit a l'aprenentatge d'actituds, valors i normes que han de formar part d'un bon clima de classe en què les relacions interpersonals es caracteritzen per l'expressió socialment adequada dels drets propis i el respecte als drets dels altres. La finalitat és aconseguir un bon ambient d'aprenentatge a l'aula i de convivència en tot el centre escolar.

El programa està fonamentat en els postulats adaptats de la **Resolució de Conflictes** i en els fonaments de la **Modificació de Conducta** (*). Les fases integrants o seqüències didàctiques són les següents:

1. IDENTIFICACIÓ DEL PROBLEMA (QUÈ PASSA?)

Ací es formulen preguntes sobre una situació problemàtica que es planteja en l'escenari escolar: l'aula, el pati, etc. Es tracta d'obtenir la major informació possible sobre el problema o conflicte de convivència que s'ha originat.

2. LES CAUSES DEL CONFLICTE (PER QUÈ?)

En aquesta fase s'identifiquen els possibles motius que han ocasionat la situació conflictiva de convivència. És important que l'alumnat verbalitze els pensaments que es tenen en aquesta situació i que expressi els estats d'ànim (emocionalitat) que tenen els xiquets i xiquetes involucrats en la situació problemàtica (què senten, com es senten).

3. PREVISIÓ DE CONSEQÜÈNCIES I PROPOSTA DE SOLUCIONS (EL QUE PODEM FER ÉS...)

En aquesta fase es pretén que l'alumnat aprengui la denominada **presa de perspectives**, és a dir, preveure què ocorrerà si el problema de convivència persisteix.

4. POSADA EN PRÀCTICA DE LES SOLUCIONS BONES (COM SOLUCIONAR-HO?)

És la part final de la seqüència didàctica. En aquesta, l'alumnat proposarà les millors solucions possibles (dir, fer, pensar, sentir) perquè es resolga la situació conflictiva.

5. AUTOCONTROL DEL PROPÍ COMPORTAMENT (I EL TEU COMPORTAMENT?)

6. PER A CONVIURE MILLOR

6.1. El que pots fer

6.2. El que pots pensar

6.3. Així em sentiré

Des del punt de vista metodològic, és important ressenyar que el programa té una finalitat fonamentalment preventiva, el propòsit educatiu de la qual és el de crear una cultura de la convivència pacífica i respectuosa. No ha d'entendre's, per tant, com una "recepta" o mesura correctiva que s'aplica després que ocórrega un conflicte, sinó que forma part d'un estil d'aprenentatge de la convivència que haurà de desenvolupar-se sistemàticament al llarg del curs escolar en l'horari de la tutoria.

Per a aconseguir un bon aprenentatge de cada unitat de treball és necessari que es faça ús del **Role-play** ('assaig de conducta'), procediment que permet representar els papers que es mostren en l'escena principal de cada unitat. En aquesta representació de papers, el professorat modelarà cadascuna de les fases o seqüències i proposarà el canvi o rotació de papers entre l'alumnat que participe en l'assaig de conducta. En aquestes edats, és convenient l'ús didàctic de **contes i lectures orals**, com també l'ús de **titelles** i altres **activitats lúdiques** que permeten divertir-se aprenent a conviure, i que il·lustren diferents situacions problemàtiques que s'han de resoldre adequadament perquè tots se senten a gust i aprenen a respectar-se.

És aconsellable també iniciar els alumnes en **les tècniques de dinàmica de grups i treball cooperatiu**, com a elements afavoridors dels valors de solidaritat, col·laboració, tolerància, empatia, etc. Per a complementar l'eficàcia del programa és aconsellable una bona comunicació amb les famílies a fi de que coneguen la "nova matèria" que els seus fills estan aprenent: **Aprendre a conviure**.

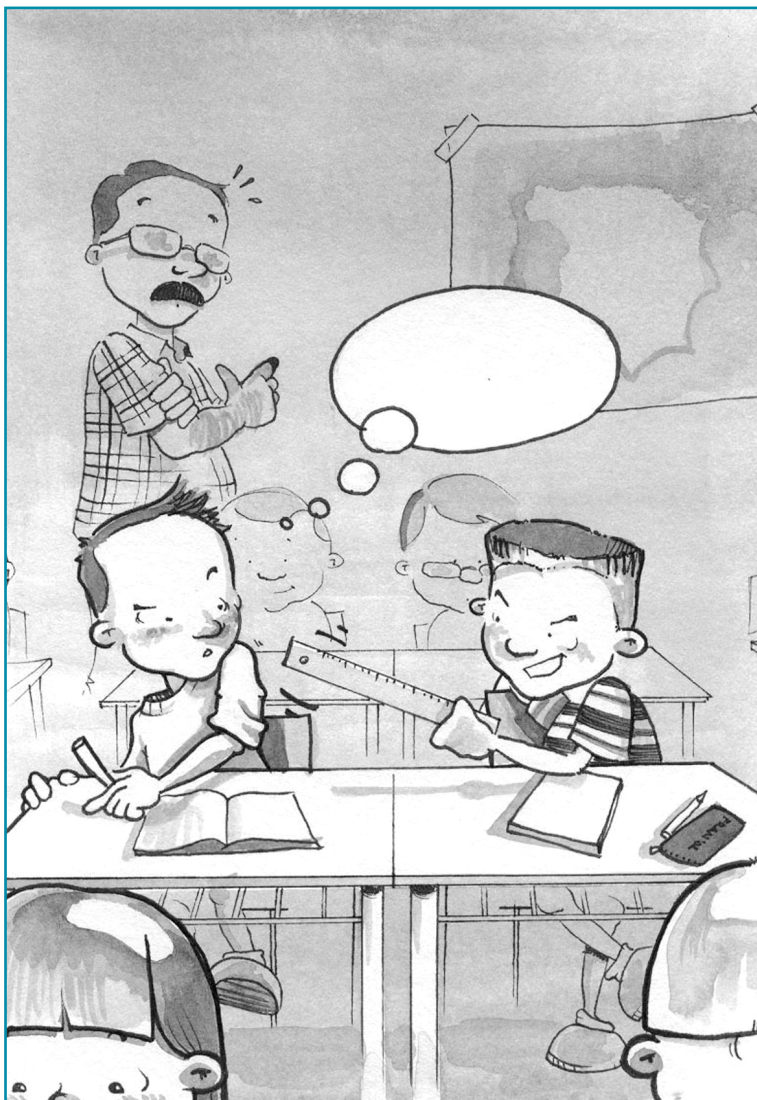
Les unitats de treball proposades estan constituïdes per situacions conflictives habituals a l'aula, i es fonamenten en els valors d'ajuda, respecte, diàleg, tolerància a les diferències racials i personals, solidaritat, comunicació assertiva, entre altres. El tutor o tutora podrà afegir aquelles altres unitats que considere oportunes, d'acord amb les necessitats educatives del seu alumnat i d'acord també amb les peculiaritats de les situacions conflictives de l'aula i/o del centre escolar. Tot això seguint l'estructura bàsica proposada en cada unitat i fonamentada en la Resolució de Conflictes.

(*) El tutor o tutora podrà trobar informació metodològica complementària sobre això en el material següent publicat en aquesta mateixa editorial:
Modificación de la conducta problemática del alumno.
Habilidades Sociales y Autocontrol. Guía Didáctica.

ÍNDEX

UNITAT 1.	SENSE MOLÈSTIES, PER FAVOR!.....	6
UNITAT 2.	AMB BONES MANERES.....	12
UNITAT 3.	MILLORANT EL DIÀLEG.....	18
UNITAT 4.	CONVIVINT AL PATI.....	24
UNITAT 5.	SENSE BARALLES, DIALOGANT	30
UNITAT 6.	SENSE ENFRONTAMENTS A CLASSE	36
UNITAT 7.	GUARDANT EL TORN	42
UNITAT 8.	SENSE PROBLEMES A CLASSE	48
UNITAT 9.	QUE BÉ TINDRE AMICS!.....	54
UNITAT 10.	SENSE PRESSA, AMB CALMA!	60
UNITAT 11.	JOCS SENSE VIOLÈNCIA.....	66
UNITAT 12.	AMB TOLERÀNCIA.....	72
UNITAT 13.	ELS DRETS PER A TOTS	78
UNITAT 14.	ACCEPTANT LES DIFERÈNCIES.....	84
UNITAT 15.	CUIDANT LES COSES.....	90

1. SENSE MOLÈSTIES, PER FAVOR!

Què està passant?

1. Què està fent el xiquet del jersei de ratlles?

2. Aquesta és una escena de classe:

☐ molt freqüent

☐ sols passa a vegades

☐ no passa mai

3. Està content el xiquet que molesta? _____

Per què? _____

4. I la teua classe com és? Hi ha molèsties?

Explica-les. _____

Quins són els motius?

1. Algun alumne/a molesta un altre company a classe i no el deixa treballar, però... Per què?

Doncs, perquè _____

2. I com se sent l'alumne molestat?

3. I com se sent l'alumne que molesta?

Què pot passar?

1. Completa aquest text amb les paraules que hi falten. Busca-les al final d'aquesta pàgina.

Xavier està _____ a Clara i no la deixa en pau. Com que el professor està d'esquena no el _____. Clara se sent molt _____ i Xavier _____ molestant-la.

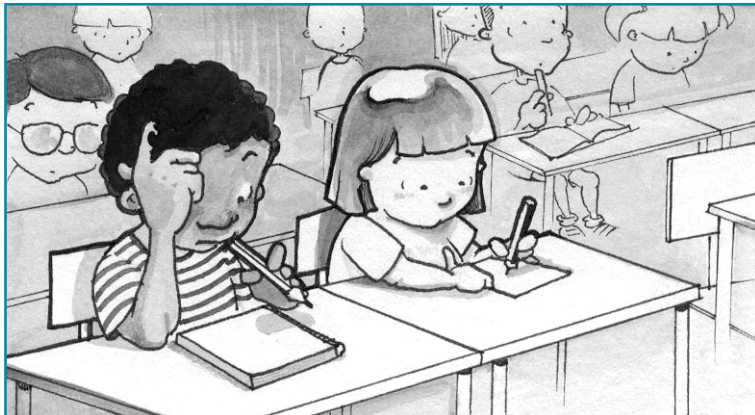
Cada vegada la molèstia és _____ i el professor se n'_____ i el que passa és...

- Continua tu la història. Què passarà?

- continua
- adona
- molestant
- treballar
- ven
- enfadada
- major

Les solucions bones

1. Què ha passat perquè ara no hi hagen molèsties a classe? ▶

▶

▶

▶

▶

2. Què fa aquest xiquet? _____

3. Per què? _____

I el teu comportament?

1. I tu, sols molestar a algú? Contesta amb sinceritat.

2. Pensa *durant un minut* en la teua manera d'estar a classe.

Ara escriu:

Açò és el que faig jo:

▶

▶

▶

▶

3. Quines coses són "molèsties"? Les fas tu?

De vegades No

☐ Fer burles.	☐	☐
☐ Estirar el cabell.	☐	☐
☐ Fer comentaris en veu alta.	☐	☐
☐ Cridar.	☐	☐
☐ Amagar coses.	☐	☐
☐ Tirar papers.	☐	☐
☐ Embrutar la taula.	☐	☐
☐ Trencar coses dels altres.	☐	☐
☐ Copiar.	☐	☐
☐ Pujar damunt de les taules.	☐	☐

Per a convertirte millor

Puc dir i fer

- Puc demanar les coses "per favor".
- Puc demanar disculpes si he molestat algú.
- Puc dir-li a un company o companya que està molestant.

- _____
- _____
- _____

1. Busca en el diccionari la paraula **conviure**.

Conviure:

Puc pensar...

Em puc sentir

Dibuixa la teua cara de satisfacció quan estàs a gust a classe.

Per a recordar

1. Llig.

- ▶ En la classe convivim tots: alumnat i professorat. A tots ens agrada estar a gust a l'aula. Per això, cal que tots ens respectem. Ocasionar molèsties a algú NO és respecte.
- ▶ Si s'ha molestat a algú es pot demanar disculpes i... canviar el comportament, ser més respectuós.
- ▶ És bo pensar en el que direm i farem, així evitarem que molestem els altres.

2. AMB BONES MANERES

Què està passant?

1. Com és l'actitud d'aquest alumne amb el professor?

Assenyala i completa.

☐ Negativa

☐ Nefasta

☐ Desafiant

☐ Grossera

☐ Provocadora

☐ Irrespectuosa

☐ _____

☐ _____

2. Escriu en els globus les respostes dels dos protagonistes de l'escena.

3. On passa açò? _____

3. Quina és l'actitud de la professora? Assenyala i completa.

☐ Enfadada

☐ Trista

☐ Decebuda

☐ Sorpresa

☐ Tolerant

☐ _____

Quins són els motius?

1. Per què es comporta així aquest alumne?

2. A la teua classe passa alguna cosa semblant? ____
Per què? _____

3. Com se sentiran els altres companys i companyes?

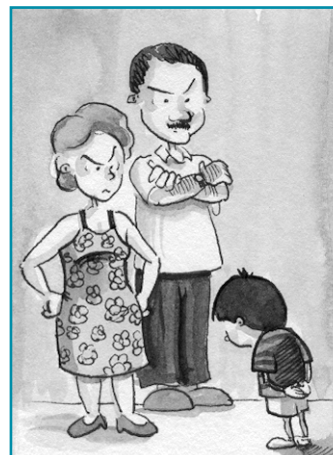
4. Qui està enfadat? _____

Què pot passar?

1. Si l'alumne parla al professor així, aleshores ocorrerà que... _____

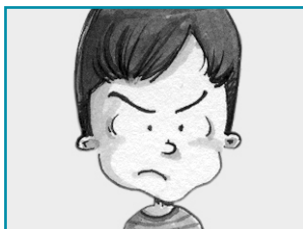
2. I què fan la resta de companys i companyes de la classe? _____

3. Quan els pares d'un alumne que no sap comportar-se siguen sabedors del seu comportament a classe, aleshores ocorrerà que...

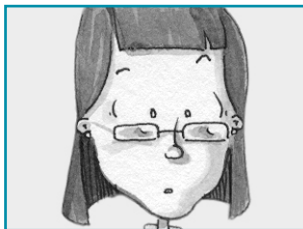

Les solutions bones

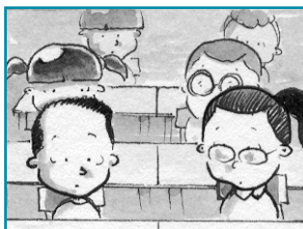
1. Què podrien fer...?

- ▶ _____
- ▶ _____
- ▶ _____
- ▶ _____

- ▶ _____
- ▶ _____
- ▶ _____
- ▶ _____

- ▶ _____
- ▶ _____
- ▶ _____
- ▶ _____

- ▶ _____
- ▶ _____
- ▶ _____
- ▶ _____

I el teu comportament?

1. Alguna vegada has discutit amb el teu professor?

2. Per quin motiu?

3. Alguna vegada has contestat malament al professor? _____

Per què? _____

4. Què ha passat després?

5. Has tornat a repetir aquest comportament irrespectuós amb el professor?

Per a convertirte millor

Puc dir i fer

- Si alguna vegada tens un problema amb el professor és molt millor que:

EN LLOC DE DISCUTIR, DIALOGUES RESPECTUOSAMENT.

EXPRESSES EL TEU PUNT DE VISTA SOBRE EL PROBLEMA SENSE ALTERAR-TE I SENSE CONTESTAR MALAMENT.

PRENGUES L'OPCIÓ DE NO ENFRONTAR-TE AMB EL PROFESSOR I ESPERES A SOLUCIONAR EL PROBLEMA EN EL MOMENT MÉS APROPIAT.

Puc pensar...

Em puc sentir

- ✓ Més tranquil o tranquil·la.
- ✓ Més seré o serena.